

Otevřená věznice Jiřice

Úvod

Věznice Jiřice je věznice s ostrahou, ve které najdeme oddělení s vysokým, středním i nízkým stupněm zabezpečení: objekt tzv. "Otevřené věznice". Nachází v Jiřicích, malé obci v České republice.

Zařízení je součástí areálu Věznice Jiřice se zvýšenou a střední ostrahou. Otevřená věznice Jiřice spadá pod Vězeňskou službu České republiky a byla zřízena v roce 2017 jako pilotní projekt. Hlavním cílem zařízení je vytvořit co nejlepší podmínky pro usnadnění komplexní resocializace a případné reintegrace osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Tímto způsobem chce tento program snížit riziko jejich kriminálního chování v budoucnu. Otevřená věznice také nabízí unikátní projekt pro své klienty, a to socializaci štěňat vodicích psů.

Měřítko

Ubytovací kapacita je celkem 32 osob při zachování 4m². Pokud by se celorepublikově avýšil počet odsouzených v nízkém stupni zabezpečení, může otevřená věznice ubytovat až 48 osob při zachování 3m² na jednoho odsouzeného. Klienti jsou rozděleni do čtyř samostatných domů, v ideálním případě žije v každém domě osm osob. Každá skupina žije společně jako rodina a je považována za "simulátor života po propuštění".

RESCALED-principles in practice:

- Small scale
- Differentiated
- Community-integrated

Diferenciace

Formy zabezpečení:

Přestože se Otevřená věznice Jiřice nachází v areálu věznice s ostrahou, mají odlišná bezpečnostní opatření. Oproti hlavní budově Věznice Jiřice má otevřená věznice samostatný vchod. Při návratu klientů z pracoviště či schváleného opuštění věznice zpět do zařízení se však klienti musí podrobit bezpečnostní kontrole v hlavní věznici. Otevřená věznice Jiřice kombinuje vztahová, statická a procedurální bezpečnostní opatření, přičemž základem v jejich přístupu je vztahová bezpečnost.

Vztahová bezpečnost se týká vytváření vztahu mezi klientem a zaměstnancem prostřednictvím intenzivní a individuální práce s klienty. Tento vztah je založen na vzájemné důvěře a dosahuje se ho tím, že pracovník je klientovi oporou a průvodcem. Klienti mohou přijít za personálem, kdykoli chtějí, a ten se jim snaží okamžitě pomoci, aniž by o to bylo potřeba formálně žádat. Všichni zaměstnanci jsou z řad odborného personálu, nejsou zde vězeňští dozorcí.

Z hlediska statické bezpečnosti je budova vybavena monitorovacím kamerovým systémem. Spíše než k odvrácení pokusů o útěk má okolní zeď zabránit neoprávněnému přístupu osob zvenčí. Po celou dobu provozu otevřené věznice nebyly zaznamenány žádné případy napadení iniciované odsouzenými. V případě nouze je k dispozici bezplatná tísňová telefonní linka, která je spojena s hlavním objektem věznice. Tato telefonní linka je dostupná jak pro zaměstnance, tak pro klienty. V případě podezření nebo jako namátková kontrola mohou být provedeny kontrolní monitoringy moči za účelem zjištění zda odsouzený nepožil návykovou látku. Pokud jsou tyto orientační testy pozitivní, je vzorek zaslán do akreditované laboratoře s žádostí o zajištění confirmace. Klienti jsou v otevřené věznici podrobováni namátkovým vizuálním kontrolám při odbavování a návratu z pracoviště. Tyto prohlídky provádí vychovatel otevřené věznice ve službě. V případě potřeby zajišťuje důkladnou osobní prohlídku na vyžádání příslušník v místnosti k tomu určené. Klienti v otevřené věznici jsou taktéž pravidelně podrobeni orientačnímu testu ke zjištění přítomnosti alkoholu v dechu certifikovaným přístrojem.

Procesní bezpečnost v otevřené věznici se týká souboru opatření. Klienti se mohou volně pohybovat uvnitř zařízení. Vzájemné návštěvy mezi jednotlivými domy jsou však možné pouze se souhlasem vychovatele a osob, které v nich žijí. Po desáté hodině večerní musí být klienti ve svých domech. Stav klientů kontroluje každé dvě hodiny vychovatel a ve věznici probíhá dvakrát denně početní prověrka stavu. Kromě toho hrají v procesním zabezpečení roli různé dokumenty a směrnice, například Vnitřní řád pro odsouzené Věznice Jiřice ("Otevřená věznice"), Organizační opatření vedoucí oddělení výkonu trestu pro objekt tzv. Otevřené věznice, Pravidla vnitřní bezpečnosti, Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR atd.

Cílová skupina:

Otevřená věznice Jiřice je zařízení pro dospělé muže, kteří vykonávají výkon trestu v oddělení s nízkým stupněm zabezpečení, a jimž do jejich propuštění na svobodu zbývá šest až osmnáct měsíců. Kromě toho existují další podmínky, které musí dotyčný splňovat. Zprv by vězněná osoba měla být ve stavu zdravotní

způsobilosti, který jí umožní aktivně se zapojit jak do pracovních činností, tak do stanovených aktivit programu zacházení. Kromě toho je nezbytná vysoká úroveň motivace. Tato motivace zahrnuje několik aspektů, včetně bezproblémového pokračování výkonu trestu v rámci otevřené věznice, aktivní účasti v programu zacházení, snahy o zaměstnání a snahy o nekriminální způsob života po propuštění. A konečně, každý klient musí přiznat a uznat trestné činy, za které byl odsouzen. Toto přijetí viny je základní podmínkou způsobilosti.

Na druhou stranu má Otevřená věznice Jiřice také kontraindikace. Mezi ně patří zjištěná pozitivita odsouzeného na nepovolené látky (alkohol, drogy, apod.) v období 6 měsíců před podáním žádosti o přijetí do programu, nebo následně kdykoliv v době, kdy již program v Otevřené věznici vykonává. Obdobně je tomu i v případě uložení kázeňského trestu dle zák. č. 169/1999 Sb., § 46, odst. písm. f) g).

Aktivity:

Klienti Otevřené věznice Jiřice si svůj den řídí především sami s ohledem na povinnosti, které je v daný den čekají a volný čas, který jim po jejich splnění zbývá. V rámci programu Otevřené věznice se klienti účastní povinných, povinně volitelných a volitelných aktivit programu zacházení. Organizované aktivity se skládají z pracovních, vzdělávacích, speciálně výchovných a zájmových aktivit, např. činnost v zájmových kroužcích, pracovní činnosti v okrasné zahradě, pěstitelské a v chovatelské zóně, pomocí práce např. pro obec, zapojení do vzdělávacích a terapeutických programů, sebeobslužných aktivit atd. Každý klient pracuje mimo zařízení, a to mnohdy ve třísměnném provozu. Tato práce je povinná a klienti za ni dostávají finanční odměnu. Uvedených aktivit se tedy odsouzený účastní před svým odchodem do zaměstnání či po jeho návratu

Jedinečnou nabídkou v Otevřené věznici Jiřice je možnost zúčastnit se inovativního projektu TLAPKA v DLANI, jehož cílem je socializace štěňat budoucích vodících psů. Vybraní účastníci absolvují se psy osmiměsíční výcvik a pomáhají upevňovat vztah mezi psy a lidmi. Poté jsou psi vráceni do Školy pro výcvik vodících psů Brno k pokročilému odbornému výcviku. Kromě toho se věznice zapojuje také do projektů externích subjektů, například do projektu "Den s dítětem", který organizuje organizace Mezinárodní vězeňské společnosti (MVS) a jehož cílem je posílit kontakt s dětmi. Dalším projektem je restorativní projekt "Building Bridges", realizovaný organizací MVS, jehož cílem je setkávání pachatelů a obětí

nesouvisejících trestných činů. V neposlední řadě lze zmínit řadu reintegračních projektů ve spolupráci věznice s VOLONTÉ Czech, o. p. s.

Klienti mohou v případě předchozího schválení ředitelem věznice o víkendech navštěvovat svou rodinu a přátele v rámci opuštění věznice v souvislosti s návštěvou. Odchod na vycházku probíhá zpravidla v devět hodin ráno, v poledne a ve tři hodiny odpoledne. Jejich rodina není do programu přímo zapojena, jde zde o zprostředkování vzájemného kontaktu za účelem posílení sociálních vazeb odsouzených s blízkými osobami. Pokud má klient řádnou návštěvu, probíhá v okrasné zahradě nebo v učebně za kontroly vychovatele. Většina návštěv klientů

z Otevřené věznice probíhá mimo zařízení formou schválených opuštění věznice.

Integrace do komunity

Poloha a architektura:

Otevřená věznice Jiřice stojí na pozemku věznice s ostrahou: Nachází se za obcí Jiřice, uprostřed lesa. Jiřice jsou malá obec ve Středočeském kraji v České republice. Žije zde přibližně 312 obyvatel

(2023).¹ Vzhledem k odlehle poloze a malé obci není zařízení dostupné veřejnou dopravou. Nejbližší autobusová zastávka je vzdálena asi dva kilometry.

First impression of a visitor: "An open prison has a completely different feel than a regular prison. The environment is pleasant and you don't feel like you are in a prison. There is no barbed wire or other security, and there are animals right at the entrance that the inmates take care of".

Základem pro Otevřenou věznici Jiřice byla architektonická studie Andrey Seelich, jejíž návrh byl však výrazně zeštíhlen. Celé zařízení bylo navrženo tak, aby se co nejvíce podobalo domácímu prostředí. Otevřená věznice se skládá ze čtyř domů a administrativní budovy. Každý dům pojme osm klientů a má ložnice pro dva, koupelny pro čtyři a obývací pokoj a kuchyň pro osm osob. V obývacím pokoji je pohovka, televize, stůl a židle. Součástí věznice je také zahrada s dětským hřištěm. Vzhledem k tomu, že všechny pokoje jsou společné, nejsou v zařízení k dispozici

žádné soukromé pokoje.

¹Počet obyvatel obcí České republiky. (1. leden 2023). Český statistický úřad. Získáno 22. srpna 2023 z <https://www.czso.cz/documents/10180/191186757/1300722303.pdf/58801e7b-4f05-4470-908c-7295691d4dd2?version=1.3>.

Interakce s komunitou:

Původně byla obec proti realizaci otevřené věznice z důvodu bezpečnosti obyvatel obce. Po veřejném setkání a otevření otevřené věznice se však vztah s obcí výrazně změnil. Byla podepsána dohoda o spolupráci, podle které klienti z otevřené věznice vykonávají v obci dobrovolnickou práci, například pomáhat při jejím zvelebování. Starostka je navíc členkou poradního sboru ředitele věznice, takže otevřenou věznicí podporuje a vítá práci, kterou klienti pro obec zdarma vykonávají. Zařízení také vytváří pracovní místa pro lidi z obce. V neposlední řadě se klienti mohou v obci volně pohybovat po celý den. Obec však klientům otevřené věznice neposkytuje žádné služby. Protože se jedná o malou obec, neexistuje zde mnoho relevantních služeb. Za takovými službami klienti dojíždějí do nejbližšího města, Nymburku nad Labem.

Open Prison Jiřice

Founded: 2017

Capacity: 32 - 48

Security level: Low

Nearest city/town: Jiřice (Czech Republic)

Nature of interaction: Visited by RUBIKON centrum (01/03/2023)

Publicita / přečtěte si více

- O otevřených věznicích v České republice na oficiálních stránkách Ministerstva spravedlnosti:

Otevřené věznice - Portál justice. (b.d.). *Vězeňská služba České republiky*. Získáno 31. srpna 2023 z <https://justice.cz/web/msp/otevrene-veznice>.

- O Otevřené věznici Jiřice na oficiálních stránkách Vězeňské služby České republiky:

Věznice Jiřice. (n.d.). *Vězeňská služba České republiky*. Získáno 31. srpna 2023 z <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-jirice>.